

## روزشمار

## جمعه

۹ شهریور ۱۳۶۶

۶ محرم ۱۴۰۸

۳۱ اوت ۱۹۸۷

۵۸۳

عراق با حمله به جزیره خارک و یدک‌کش «خضرا» و یک فروند کشتی پانامایی، به حملات هوایی خود در خلیج فارس - که از دو روز قبل شروع شده است - ادامه داد. امروز در ساعت ۷: ۳۲ یک فروند یدک‌کش ایرانی به نام خضرا در نزدیکی سواحل بوشهر هدف حمله جنگنده‌های عراقی قرار گرفت که پس از حدود پنج ساعت آتش‌سوزی، منهدم شد. در این حمله شش تن از کارکنان «اداره کل بنادر و کشتی‌رانی استان بوشهر» که سرنشینان یدک‌کش بودند، شهید شدند.<sup>(۱)</sup> همچنین در نزدیکی جزیره خارک، هواپیماهای عراقی با حمله به یک فروند کشتی پانامایی به نام «رودسی» خسارات سنگینی به آن وارد آوردند.<sup>(۲)</sup> بیمه لویدز لندن حمله به کشتی پانامایی را بدون ذکر میزان تلفات و خسارات آن، تأیید کرد.<sup>(۳)</sup> دشمن در آخرین ساعات امروز به جزیره خارک نیز حمله کرد، اما موشک شلیک‌شده از هواپیما به تأسیسات نفتی جزیره اصابت نکرد و به کسی هم آسیب نرسید.<sup>(۴)</sup>

در پی این حمله‌ها، سخن‌گوی نظامی عراق (عبدالجبار محسن) گفت: «عراق حملات و بمباران‌های شدید خود را علیه شهرهای ایران از سرخواهد گرفت. عراق در پاسخ به هرگونه حمله علیه بغداد قادر به زدن شهرهای ایران با ده‌ها تن مواد منفجره است.» وی افزود: «فعالیت نیروی هوایی عراق فعلاً به هدف‌های اقتصادی که ایران از آن در تجاوز خود علیه عراق استفاده می‌کند محدود است. عراق حمله به این هدف‌ها را تا زمانی که تهران اجرای قطع‌نامه شورای امنیت را بپذیرد ادامه خواهد داد.»<sup>(۵)</sup>

نیروی هوایی عراق در سال گذشته (از سپتامبر ۱۹۸۶ تا اوت ۱۹۸۷ میلادی، برابر با شهریور ۱۳۶۵ تا شهریور ۱۳۶۶) حدود ۲۳ هزار و ۴۰۰ حمله به ده‌ها مرکز اقتصادی، نفتی و نظامی در ایران انجام داده است. خبرگزاری فرانسه با اعلام این خبر به نقل از خبرگزاری عراق گزارش داد: «طی مدت یاد شده، ۸۸ هدف دریایی نیز در خلیج فارس مورد حمله قرار

گرفته است. همچنین در ماه‌های ژانویه و فوریه گذشته (دی و بهمن) نیروی هوایی عراق ۵۴ شهر ایران - از جمله ۱۴ بار تهران - را بمباران کرده است. «<sup>(۶)</sup>

کشتی کانتینربر کویتی به نام "جبل علی" هم‌زمان با حرکت پنجمین کاروان کشتی‌های کویتی تحت حفاظت امریکا در خلیج فارس، هدف حمله قرار گرفت. خبرگزاری آسوشیتدپرس از "منامه" به نقل از آگاهان تجارت دریایی خلیج فارس گزارش داد: «یک قایق تندرو در اولین حمله تلافی‌جویانه ایران از زمان آغاز حملات هوایی اخیر عراق، یک کشتی باربری حامل پرچم کویت را هدف حمله قرار داد. این منابع که خواستند نام‌شان فاش نشود، گفتند کشتی کانتینربر ۲۴۳۵۰ تنی جبل‌علی متعلق به شرکت کشتی‌رانی "یونایتد عرب" مستقر در کویت، هدف حمله یک قایق تندرو حامل پاسداران انقلاب در ساحل "ام‌القوین" امارت در نزدیکی تنگه هرمز قرار گرفته است. هفت کشور خلیج فارس از جمله عراق از مالکین این شرکت هستند. منابع مذکور اعلام کردند که قایق تندرو ایران از جزیره ابوموسی - که قبلاً هم برای انجام حملاتی استفاده می‌شد - حرکت کرده است. «<sup>(۷)</sup> در این حمله، دو سوراخ به پهنای بیش از نیم متر در بدنه کشتی جبل علی ایجاد شد و خساراتی نیز بر محموله آن وارد آمد. «<sup>(۸)</sup>

خبرگزاری فرانسه نیز ادعا کرد که ایران مسئول حمله به کشتی کویتی می‌باشد. این خبرگزاری افزود: «به دنبال از سرگیری جنگ نفت‌کش‌ها در خلیج فارس توسط عراق، ایران اعلام کرد که دست به اقدامات تلافی‌جویانه خواهد زد. معمولاً ایران نیز ضربه‌ای که توسط عراق علیه صادرات نفت این کشور وارد آید، با حمله به کشتی‌هایی که در مسیر کویت تردد می‌کنند جواب می‌دهد. «<sup>(۹)</sup>

خبرگزاری رویتر نیز در این باره گزارش داد: «کویت در نامه‌ای به دبیرکل سازمان ملل، با یادآوری این‌که یک قایق مسلح ایرانی با راکت و مسلسل کشتی تجاری جبل‌علی را مورد حمله قرار داده است، به آن اعتراض کرد. «<sup>(۱۰)</sup>

## ۵۸۴

در پاسخ به حملات اخیر عراق، توپخانه‌های ارتش و سپاه به‌طور هم‌آهنگ تأسیسات اقتصادی، صنعتی و نفتی جنوب عراق را گلوله‌باران کردند. خبرگزاری جمهوری اسلامی در این باره از جبهه‌های جنوب گزارش داد: «رزمندگان اسلام با ایجاد یک خط آتش از "ام‌القصر" تا "القرنه"، کارخانه‌های کاغذسازی، تأسیسات نفتی "الزبیر"، مرکز آموزشی لشکر پنجم "محمد القاسم"، پایگاه‌های ام‌القصر و بصره، نیروگاه برق "الحارثه"، کارخانه آلومینیوم‌سازی بصره و کارخانه کبریت‌سازی ام‌القصر را هدف قرار داده و خساراتی به این تأسیسات صنعتی وارد کردند. «<sup>(۱۱)</sup> یک مقام ارشد در قرارگاه خاتم‌الانبیا اعلام کرد: «گلوله‌باران

مراکز صنعتی - نظامی و اقتصادی بصره که به تلافی شرارت‌های رژیم عراق آغاز شده، در ساعت ۱۶ امروز قطع شد. « (۱۳)

۵۸۵

دلایل افزایش حملات هوایی عراق به مراکز اقتصادی ایران و کشتی‌رانی در خلیج فارس، واکنش ایران به این حملات و پی‌آمدهای آن بر صدور نفت از منطقه، همچنین تلاش کشورها و مجامع بین‌المللی برای پایان دادن به جنگ، از موضوعات مهم محافل خبری داخلی و خارجی است. روزنامه رسالت در سرمقاله خود شروع حملات عراق را واکنشی شمرد در برابر فعالیت پر دامنه سیاسی ایران در عرصه بین‌المللی و نیز توجیهی برای حضور گسترده نیروهای آمریکا در خلیج فارس: «اولاً آمریکا که در صدد فراهم کردن اتفاق نظر کشورها پیرامون صدور قطع‌نامه جدید و ایجاد زمینه لازم برای اقدامات نظامی است، خود را شکست‌خورده می‌بیند؛ در ثانی، پایان حملات ۴۵ روزه عراق در خلیج فارس موجب آرامش نسبی شده بود و استمرار چنین امنیت و آرامشی، به‌طور اصولی و عقلی حضور نیروهای غربی را به آن گسترده‌گی، غیرقابل توجیه می‌کرد. « (۱۳)

روزنامه جمهوری اسلامی نیز شروع مجدد حملات هوایی عراق را موجب خلع سلاح سیاسی - تبلیغاتی این کشور در انظار عمومی، دانست و خواستار تکمیل پیروزی‌های سیاسی - تبلیغاتی با اقدام مؤثر نظامی علیه شرکای عراق در منطقه، به‌خصوص کویت، شد. « (۱۴)

رادیو بی. بی. سی. نیز در این باره گفت: «حوادث سه روز اخیر لاجرم ضربه‌ای است بر اقدامات دیپلماتیک که در طول شش هفته اخیر در داخل و حول و حوش شورای امنیت اجرا شده است. با از سرگیری حملات عراق، ظاهراً هرگونه کوشش کشورهای غربی و عربی برای ترغیب شورای امنیت به تحریم فروش اسلحه به دو کشور درگیر جنگ، ناکام می‌ماند. « (۱۵)

«مایکل شریدان» خبرنگار روزنامه «ایندیپندنت» در مصاحبه با رادیو بی. بی. سی، با اشاره به هدف قرارگرفتن کشتی کویستی جبل‌علی در خلیج فارس، گفت: «ایرانی‌ها از زمانی که عراقی‌ها حملات خود را مجدداً آغاز کرده‌اند، پیوسته گفته‌اند به شدت متقابل به مثل خواهند کرد. اما آنها خیلی مراقب‌اند تا به روشنی قصد خود را عنوان نکنند. آنها در واقع اختیاراتی دارند؛ برای مثال از انجام حملات موشکی علیه بغداد گرفته تا تنبیه عادی از طریق توپخانه علیه هفت شهر عراق تا اعمالی شبیه اقدام امروز که دقیقاً به هدف خورد، اما ضربه مهلکی نبود. همچنین قابل ذکر است که پاسداران انقلاب به روشنی قصد قرار گرفتن در معرض خطر درگیری با نیروهای آمریکایی را نداشتند. این حمله در بخشی از خلیج [فارس] صورت گرفت که حداقل ۳۰۰ مایل دورتر از محل کنونی تازه‌ترین کاروان تحت اسکورت آمریکا است و به‌نظر می‌رسد که هیچ خطر برخورد با این کاروان وجود نداشت. « خبرنگار ایندیپندنت سپس در مورد اعتبار این تهدیدها گفت: «من فکر می‌کنم احمقانه است که آن

را تبلیغات صرف تلقی کنیم، اما همان طور که ایرانی ها نشان داده اند، در ادامه حملات در خشکی و دریا علیه منافع عراق، هوشیار بوده اند. «<sup>(۱۶)</sup>»  
 «ساندی تایمز»، محتمل ترین اهداف ایران را در «مقابل به مثل»، کشتی های کویتی یا سعودی دانست و دلیل آن را تلاش این دو کشور برای صدور نفت عراق اعلام کرد.<sup>(۱۷)</sup>

## ۵۸۶

حملات هوایی عراق به مراکز نفتی موجب کمبود سوخت در برخی شهرهای ایران شده است. خبرگزاری جمهوری اسلامی در این باره از همدان گزارش داد: «به دنبال حملات روز گذشته هواپیماهای عراقی به دو واحد اقتصادی در همدان، صفوف نسبتاً طولی در مقابل جایگاه های فروش بنزین در این شهر تشکیل شد. قطع پی در پی جریان برق - که ظاهراً از آسیب دیدن پست انتقال برق همدان ناشی می شود - و انتشار شایعاتی مبنی بر از سرگیری مجدد حملات عراق به مناطق مسکونی نیز تأثیر مستقیم در تشکیل این صفوف دارد.»<sup>(۱۸)</sup>  
 از سوی دیگر، تشنج به وجود آمده در خلیج فارس، قیمت نفت را در سطح جهان اندکی افزایش داده است. گزارش رویتر از نیویورک حاکی از افزایش قیمت «نفت برنت» دریای شمال نسبت به روز جمعه است.<sup>(۱۹)</sup> این خبرگزاری به نقل از آگاهان بازرگانی در توکیو، گزارش داد: «نگرانی ها از بروز یک جنگ تمام عیار نفت کش ها در خلیج فارس، تقاضای خرید نفت خام از خاورمیانه را افزایش داده و باعث شده است در بازار آزاد توکیو قیمت بشکه ای ۲۵ سنت افزایش یابد.

گزارش های مربوط به حملات هواپیماهای عراقی به تأسیسات اقتصادی ایران در اوایل هفته جاری، این نگرانی را به وجود آورده که ممکن است ایران دست به حملات تلافی جویانه علیه نفت کش های کشور ثالث بزند.»<sup>(۲۰)</sup>

«دکتر سوبرتو» وزیر معادن و انرژی اندونزی - که قبلاً ریاست اوپک را بر عهده داشت - نیز با بیان این مطلب که تشنج در منطقه خلیج فارس می تواند به ثبات قیمت نفت جهانی لطمه بزند، گفت: «به نظر می رسد قیمت های نفت خام به لحاظ جنجال هایی که در اطراف نتایج اجلاس آتی کمیته قیمت گذاری و همچنین تشنج در خلیج فارس ایجاد شده، رو به افزایش است.» وی کاهش قیمت را نیز ممکن دانست: «افزایش قیمت ها، برخی از تولیدکنندگان را بر آن داشت تا به منظور فروش تولیدات خود با قیمت های کنونی، به تولید خود بیفزایند که این کار می تواند به کاهش قیمت ها منجر شود.»<sup>(۲۱)</sup>

## ۵۸۷

پس از دولت های انگلستان، فرانسه، ایتالیا و هلند، دولت بلژیک نیز تمایل خود را برای اعزام کشتی مین جمع کن به خلیج فارس در چارچوب اتحادیه اروپای غربی اعلام کرد.<sup>(۲۲)</sup>

خبرگزاری فرانسه به نقل از «مارتنر» نخست‌وزیر این کشور، گزارش داد: «هر نوع تصمیم‌گیری جداگانه در مورد اعزام مین‌جمع‌کن به خلیج فارس بی‌معنا است.» وی با اشاره به تصمیمات جداگانه هر یک از کشورهای اروپایی در این خصوص، گفته است: «همواره صحبت از همکاری‌های بزرگ میان اعضای اتحادیه اروپا در زمینه مسائل دفاعی می‌شود، اما بهتر است این همکاری صورت واقعیت به‌خود گیرد و نه در اولین فرصت تک‌روی شود.» (۲۳) [ر. ک. به: ۱۳۶۶/۶/۲۳ - ۴۵۴]

۵۸۸

روزنامه آلمانی «فرانکفورتر آلگماینه» در تحلیلی از اوضاع خلیج فارس، درباره دعوت کویت از امریکا و پی‌آمدهای افزایش حضور نظامی امریکا در منطقه، نوشت: «افزایش نیروهای دریایی امریکا در خلیج فارس نشان داد که تلاش این کشور نه در جهت اقدام دفاعی بلکه برای جبران شکست‌های خود در طیس و لبنان است. در کویت شنیده می‌شود که می‌گویند: «ما از امریکایی‌ها خواستیم تا نفت‌کش‌های ما را حفاظت کنند ولی آنها با کل نیروی دریایی شان به این‌جا آمدند.» ایرانیان حضور کشتی‌های جنگی امریکایی در خلیج فارس را تهدیدی علیه خود می‌دانند و این اقدام امریکا خشم ایرانیان را علیه کویت برانگیخته است. حامیان عرب صدام در ابتدا خیال می‌کردند آمدن امریکایی‌ها به نفع‌شان است، ولی اینک سرافکننده شده و حتی خود را در معرض تهدید می‌بینند.» این روزنامه افزود: «لشکرکشی امریکا، در داخل ایران نیز منجر به کنار گذاشته شدن رقابت‌ها، فراموش کردن خستگی ناشی از جنگ و بالاخره تقویت و آمادگی جنگ ایرانیان شده است. ایران پس از ورود امریکایی‌ها بسیار زیرکانه عمل کرده و آبروی آنها را بردند، بدون این‌که امریکایی‌ها توان تلافی داشته باشند.» فرانکفورتر آلگماینه پی‌آمد دیگر بحران خلیج فارس را فراهم شدن امکان صدور نفت برای ایران و گسترش نفوذ شوروی در منطقه دانست. به نوشته این روزنامه، امکان درگیری مستقیم ایران با کشتی‌های امریکایی به لحاظ افزایش تعداد این هدف‌ها، بسیار بیش‌تر شده است و در این صورت، ایران از نظر سیاسی احتمالاً به شوروی نزدیک‌تر خواهد شد. (۲۴)

۵۸۹

رئیس مجلس شورای اسلامی در دیدار با رزمندگان مرکز آموزش و کارکنان صنایع «ش. م. ر. م.» سپاه پاسداران، با اشاره به استفاده گسترده دشمن از سلاح‌های شیمیایی در جبهه‌های سردشت و کردستان عراق، تأکید کرد: «بر اساس یک محاسبه روشن، صریح، عقلی و دینی، ما باید مجهز به سلاح شیمیایی باشیم و هر سلاحی که کفر جهانی بخواهد علیه مسلمانان به کار گیرد، مسلمانان باید مجهز به ضد آن اسلحه باشند.» آقای هاشمی

رفسجانی افزود: «ما شکی نداریم که دشمنان ما وقتی اسلحه شیمیایی را وارد میدان جنگ کردند، محاسبه کرده بودند که این سلاح، جمهوری اسلامی را وادار به تسلیم می‌کند، زیرا فکر می‌کردند این سلاحی است که ما در مقابلش قدرت دفاعی نداریم. به نظر ما (مستولان) حرکت سپاه پاسداران خیره‌کننده بود که این سلاح را سریع از دست دشمن گرفت و هدفی را که آنان در نظر داشتند، نقش بر آب کرد.» نماینده امام در شورای عالی دفاع، با اشاره به رویدادها و تحولات خلیج فارس، گفت: «آنها (ابرقدرتها) به نام امنیت و به نام پیش‌گیری از گسترش جنگ و به بهانه حمایت از شریان اقتصادی جهان، خلاف ادعای خود حرکت می‌کنند و تشنج و ناامنی را شدت می‌بخشند.»

وی با اشاره به حملات شیمیایی عراق و کشتار زائران خانه خدا در مکه معظمه، بر سیاست مقابله به مثل در همه زمینه‌ها تأکید کرد: «اعلام می‌کنیم که به هر نحوی که به ما تجاوز شود، مانند خودشان با آنها برخورد می‌کنیم و این حکم قرآن است.» آقای هاشمی رفسجانی همچنین در دیدار با گروهی از طلاب حجازی مقیم قم، با بیان این مطلب که امکانات حجاز در حال حاضر به جای این‌که در خدمت اسلام باشد، در خدمت کفر است، گفت: «هر کشوری که از صف مبارزه جدا می‌شود، تحت حمایت عربستان قرار می‌گیرد و با کمک عربستان مشکلات آن برطرف می‌شود و هر کشوری که در منطقه به نفع اسلام و مردم انقلاب بکند، امکانات عربستان به کار می‌افتد تا او را از پای درآورد. در همین مسئله انقلاب اسلامی ایران، ما می‌دانیم که «کنفرانس طایف» مبدأ همه ناملایمات منطقه است؛ جنگ و خیلی چیزها از آن‌جا شروع شده است. چقدر از پول‌های جزیره العرب را برداشته و بمب تهیه کرده‌اند و به سر مسلمانان ایران ریخته‌اند، به جرم این‌که مسلمانیم و حاضر نیستیم به آمریکا باج بدهیم و یا می‌خواهیم با اسرائیل بجنگیم.» (۲۵)

۵۹۰

معاون وزیر امور خارجه و نماینده جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل متحد، گزارش مذاکرات خود را در سازمان ملل متحد به اطلاع رییس مجلس رساند. محمدجواد لاریجانی در دیدار با آقای هاشمی رفسجانی گفت: «در سازمان ملل متحد تفصیل نظرات و مواضع جمهوری اسلامی ایران به اطلاع دبیرکل و برخی اعضا رسید و تأکید شد که ایران از یک راه حل عادلانه که متضمن صلح و امنیت درازمدت در منطقه باشد، استقبال می‌کند.» آقای هاشمی رفسجانی نیز گفت: «ایران آماده است تا مذاکرات خود را با دبیرکل سازمان ملل متحد در تهران ادامه دهد و چنانچه شورای امنیت فعالیت خود را در جهت محکوم کردن متجاوز متمرکز کند، جمهوری اسلامی ایران آمادگی همکاری همه‌جانبه با شورای امنیت را خواهد داشت.» در این دیدار همچنین دکتر لاریجانی گزارش مذاکرات خود با وزیران خارجه آلمان غربی و ایتالیا را نیز به آگاهی ریاست مجلس رساند. (۲۶)

محمدجواد لاریجانی سپس ، در یک مصاحبه مطبوعاتی ، نتایج سفر خود به نیویورک و چند کشور اروپایی ، عملکرد شورای امنیت در خصوص جنگ ایران و عراق ، همچنین مواضع جمهوری اسلامی ایران درباره پایان جنگ را تشریح کرد . وی گفت : « به اعتقاد من هر طرحی که برای ایجاد صلح در منطقه ارائه می‌شود باید دارای سه عنصر زیر باشد :

- ( ۱ ) تبیین موضوع ، یعنی چه کسی متجاوز بوده و قربانی تجاوز کیست ؟
- ( ۲ ) یک طرح عملی و عادلانه را برای احقاق حق مظلوم ارائه دهد و این طرح یقیناً باید با مشورت عناصر اصلی تهیه شده باشد .
- ( ۳ ) دارای تضمین عملی برای اجرا باشد .

وی افزود : « چه کسی است که امضا و تعهد صدام و امریکا را برای اجرای طرح بپذیرد ؟ و مسلماً اینها نمی‌تواند تضمینی برای آینده باشد و لذا باید ریشه تجاوز مشابه در آینده ، خشکانده شود . برای ما قطع‌نامه اهمیتی ندارد ، مهم ، جریانی است که بر اثر آن ، قطع‌نامه تصویب می‌شود . اگر کشوری بخواهد با صدور قطع‌نامه‌ای علیه ما فشار بیاورد ، یقیناً کاری از پیش نخواهد برد .

ما معتقدیم ، هیچ کشوری به اندازه ایران تابع صلح نیست ، دلیل آن هم این است که صلح به منافع ما بستگی دارد ولی هر طرحی در خصوص صلح به تصویب برسد ، دلیل بر آن نمی‌شود که ما آن را تأیید کنیم . ما خواهان صلحی هستیم که در آن حق مظلومی از ظالم گرفته شود و ظالم به سزای اعمال خود برسد . عراق بیش‌ترین ضربه را بر پیکر صلح زده است و قصد ما در دنیا این است که ثابت کنیم . عراق خواهان صلح نیست و حملات اخیر عراق نیز دقیقاً بیانگر این مدعای ماست . « وی درباره ملاقات‌هایش با اعضای دیگر شورای امنیت گفت : « با نمایندگان چین و شوروی مذاکرات مفصل و مثبتی داشتیم و مذاکرات با هیئت نمایندگی شوروی پیرامون خلیج فارس ، دارای اصول و دیدگاه‌های مشترکی بود و هر دو کشور معتقد هستیم که حضور نظامی امریکا در منطقه به امنیت منطقه لطمه می‌زند و ایجاد تنش از سوی امریکا ، ضربه بسیار بدی به شورای امنیت و قطع‌نامه اخیر این شورا زده است . « دکتر لاریجانی با مثبت خواندن قطع‌نامه ۵۹۸ نسبت به قطع‌نامه‌های قبلی شورای امنیت و رد ادعای عراق و برخی از رسانه‌های خبری مبنی بر تعلل ایران در پاسخ به قطع‌نامه ۵۹۸ گفت : « دنیا شاهد رد قطع‌نامه‌های گذشته شورای امنیت از سوی ایران بوده است و لذا ایران از رد قطع‌نامه شورای امنیت بنابر ادعای عراق ، هیچ ابایی ندارد . اما جمهوری اسلامی ایران برای تشریح مواضع دیدگاه‌های خود به اعضای شورای امنیت ، تاکنون از پاسخ رسمی به این قطع‌نامه خودداری کرده است . « معاون بین‌المللی و اقتصادی وزارت خارجه در مورد سفر احتمالی دبیرکل سازمان ملل به تهران و تداوم مذاکرات گفت : « مذاکرات ما ( مقامات ایرانی ) با دکوئیار همچنان ادامه خواهد داشت . ما به دکوئیار گفتیم که شورای امنیت باید به

نقش اصلی خود که دفاع از مظلوم است، برگردد. به نظر ما اگر شورای امنیت متجاوز را رسماً اعلام کند، قدم بسیار مؤثری در مورد صلح برمی‌دارد و این برای ما کافی است؛ چرا که شورای امنیت موظف است مقابل هر متجاوزی در دنیا موضع‌گیری کند. ما از دبیرکل سازمان ملل برای سفر به تهران دعوت کردیم، ولی گویا آمریکا مایل به مسافرت دکوئیار به ایران نیست. ما معتقدیم که شورای امنیت باید مسیر خود را از بعضی نفوذها جدا کند، در این صورت است که شورای امنیت مورد اعتماد مردم جهان قرار می‌گیرد. « (۲۷)

از سوی دیگر، روزنامه اسپانیایی “ال پائیس” در گزارشی از تهران به نقل از محمد لاریجانی، در مورد گروگان‌های غربی در لبنان نوشت: «آزادی دو تبعه آلمان غربی که در ماه گذشته در بیروت ربوده شده بودند، نباید به طول انجامد. وی (لاریجانی) گفت: “ما قادریم ربایندگان را متقاعد کنیم تا این گروگان‌ها را آزاد نمایند و قصد ما آزاد کردن تمامی گروگان‌ها از جمله گروگان‌های آمریکایی و فرانسوی است. اما ما نمی‌توانیم این کار را تحت فشار انجام دهیم.” وی اظهار داشت که “ایران دو بار تلاش کرده تا به آزادی گروگان‌های آمریکایی دست یابد اما به محض این‌که تلاش‌های ما آغاز می‌شود، آمریکا علیه ما دست به تبلیغات زده و ما را تروریست می‌خواند.” « (۲۸)

نتایج سفر هیئت ایرانی به کشورهای اتیوپی، کنگو و زیمبابوه تشریح شد. آقای بشارتی قائم مقام وزارت امور خارجه، در بازگشت از سفر آفریقا، در مصاحبه‌ای گفت: «در دیدار با “رابرت موگابه” نخست‌وزیر زیمبابوه که ریاست جنبش عدم تعهد را نیز برعهده دارد، گفتم که هرگاه جمهوری اسلامی یک پیروزی مهمی در جنگ با عراق به دست می‌آورد، رژیم عراق از کشورهای بزرگ دعوت می‌کند که به آنها کمک کند.» آقای بشارتی افزود: «نخست‌وزیر زیمبابوه بر این عقیده بود که آمریکا، انگلیس و فرانسه با حضور نظامی خود در خلیج فارس، باعث نقض بند پنج قطع‌نامه ۵۹۸ شورای امنیت شده‌اند.» هایل هارلی “رییس جمهور اتیوپی نیز تأکید کرد: “ما می‌دانیم که صدام با نقض قراردادهای بین‌المللی جنگ را آغاز کرده و به هواپیماهای مسافربری حمله نموده و از سلاح شیمیایی علیه ایران استفاده می‌کند.” هایل هارلی در مورد فاجعه مکه هم گفت: “آل سعود به دستور اربابش آمریکا، فاجعه خونین مکه را برای حفظ رژیم صدام به وجود آورده و با آن‌که سران این کشورها می‌دانستند که در درازمدت این فاجعه به ضرر آنها خواهد بود، اما حفظ رژیم بعث را بر این امر ترجیح دادند.” « (۲۹)

۵۹۱

میزان خرید تسلیحاتی عراق چهار برابر ایران است. مجله آمریکایی “یو. اس. نیوز” در مقاله‌ای با مقایسه میزان خریدهای تسلیحاتی ایران و عراق، درباره روابط تسلیحاتی آنها با کشورهای غربی نوشت: «عراق از مشتریان عمده تسلیحات خارجی است و در واقع میزان

خرید عراق چهار برابر خرید ایران می‌باشد، اما از آن‌جا که واشنگتن در این جنگ از عراق پشتیبانی می‌کند، ایالات متحده در صدد منع فروش اسلحه به بغداد برنیامده است. «<sup>(۳۰)</sup> این روزنامه با ناموفق خواندن تلاش‌های امریکا برای تحریم تسلیحاتی ایران، افزود: «برخی از کشورهای اروپایی که ظاهراً با فروش اسلحه به ایران مخالفت می‌کنند، در خفا از آن کشور طرف‌داری می‌کنند و دلیل آن، این است که تولیدکنندگان اسلحه بایستی برای بقای خود، آن را صادر نمایند. فرانسه که ۳۰۰ هزار نفر در صنایع نظامی‌اش کار می‌کنند، ۴۰ درصد تسلیحات خود را به خارج صادر می‌کند و غالباً برای این کشور فرق نمی‌کند که این سلاح‌ها از کجا سر درآورد. معاملات، نشان‌دهنده آن است که تحریم تسلیحاتی گسترده‌تری که هم‌اکنون در صدد اعمال آن می‌باشند، موفقیتی به همراه نخواهد داشت. نه شوروی‌ها و نه چینی‌ها - که حمایت‌شان سرنوشت‌ساز می‌باشد - هیچ‌کدام علاقه‌ای به اعمال چنین تحریمی از خود نشان نداده‌اند. «کرم‌لین» که هم‌اینک در صدد برقراری روابط گرم‌تری با تهران می‌باشد، معتقد است که برای برقراری آتش‌بس بایستی وقت بیش‌تری به ایران داده شود. پکن نیز گمان نمی‌رود که در موضع جدید خود تغییری بدهد. «<sup>(۳۱)</sup>

۵۹۲

«شیرین هانتر» استاد «مرکز مطالعات بین‌المللی دانشگاه جرج تاون» امریکا، با اشاره به ناآشنایی سیاست‌گذاران امریکا با ایران، و توصیه به آنها برای شناخت بهتر اوضاع کشور، معتقد است که در خاورمیانه خطر اصلی کمونیسم است نه بنیادگرایی و هدف امریکا از حضور در منطقه، جلوگیری از نفوذ شوروی می‌باشد. وی ضمن بیان اهمیت موقعیت ژئوپلیتیک ایران و احتمال نزدیکی ایران به شوروی در صورت افزایش فشار ایالات متحده، با این فرض که خطر شکست ایران در جنگ با عراق کم‌تر از خطر پیروزی آن نیست، گفت: «ایالات متحده باید این مطلب را روشن سازد که نسبت به حفظ تمامیت ارضی ایران و همچنین عراق و دیگر کشورهای عربی، متعهد می‌باشد و نبایستی از ادعاهای تجزیه‌طلبانه اعراب نسبت به خوزستان حمایت نماید. در واقع، نه عراق و نه دیگر کشورهای عربی هیچ‌گاه از ادعاهای خود نسبت به این سرزمین (خوزستان) صرف‌نظر نکرده‌اند. چنین اقدامی وجهه ایالات متحده را در میان اکثر ایرانیان تقویت خواهد نمود.»

وی افزود: «ایالات متحده همچنین باید فراخوانی به صلح را با به رسمیت شناختن تجاوز عراق، همراه سازد. تصویرسازی از ایران به عنوان تنها طرف شرور و جنگ‌طلب، مفید نیست؛ به‌ویژه هنگامی که با برخی اقدامات عراق از قبیل استفاده گسترده از سلاح‌های شیمیایی، با ملایمت برخورد می‌شود. ایالات متحده نباید انزوای اقتصادی یا بدتر از آن، قطع شریان‌های اقتصادی ایران را مورد تشویق قرار دهد، این امر فقط می‌تواند منجر به هرج و مرج و افزایش شانس کشانده شدن ایران به‌سوی چپ گردد.»

امریکا همچنین باید این مطلب را روشن سازد که با برخی عملکردهای سیاست ایران مخالف است نه با خود رژیم به طور کلی و این که اگر ایران تصمیم بگیرد که از اقدامات ضد امریکایی خود صرف نظر نماید، ایالات متحده به طور جدی مسئله عادی سازی روابط را مورد بررسی قرار خواهد داد. با شکست اولین کوشش ها جهت فتح باب گفت و گو با ایران، هنوز فرصت زیادی برای انجام بسیاری کارهای دیگر جهت پیش برد گفت و گو بین ایالات متحده و ایران در پیش است، اما سیاست سازان امریکا باید نظری بلندمدت و گسترده نسبت به ایران اتخاذ نمایند، نه آن که صرفاً جنگ ایران و عراق را مدنظر داشته باشند. آنها بایستی علاقه مند باشند که پیچیدگی وضعیت ایران را درک نمایند نه آن که ایران را به عنوان تنها منبع دردسر برای ایالات متحده در خلیج فارس و بقیه خاورمیانه تلقی نمایند. « (۳۲)

۵۹۳

پیش مرگان "اتحادیه میهنی کردستان عراق" و "حزب الله کرد این کشور" در دو عملیات جداگانه در استان اربیل، موفق شدند شماری از نیروهای بعثی را به هلاکت برسانند. نیروهای اتحادیه میهنی با حمله به بخشداری "صلاح الدین"، به مدت چهار ساعت کنترل این بخش را به دست گرفتند. (۳۳) فرمانده قرارگاه رمضان در گزارشی، با اعلام این خبر افزود: «مردم صلاح الدین که از نفوذ نیروهای مبارز به داخل شهر باخبر شده بودند، با حضور در پشت بام ها حمایت و پشتیبانی خود را از پیش مرگان اعلام داشتند. در این عملیات، نیروهای اتحادیه میهنی کردستان عراق پس از اعدام دو تن از مسئولین امنیتی اداره استخبارات به نام های "صلاح خلیل علی" و "مامنه محمد مصطفی"، ساختمان بخشداری را به آتش کشیده و محل را ترک کردند. « (۳۴) در این گزارش سپس آمده است: «پیش مرگان حزب الله کرد نیز با همکاری نیروهای قرارگاه رمضان به دو پایگاه عراق در "جاده مرگسور - دیانا" واقع در شمال استان اربیل حمله کردند. در این حمله، افراد مستقر در آنها به هلاکت رسیده و تمام تأسیسات آنها منهدم شد. همچنین در این منطقه نیروهای مبارز به داخل شهر "شقلاوله" نفوذ کرده و با پرتاب نارنجک به هتلی، سه نفر از مستشاران خارجی را که مشغول عیاشی بودند، کشتند. مردم نیز با آگاهی از حضور نیروهای حزب الله کرد در داخل شهر، به چندین مغازه مشروب فروشی حمله کرده و آنها را به آتش کشیدند. « (۳۵)

رادیو صدای کردستان عراق با اشاره به کوچ اجباری مردم روستاهای کردنشین شمال این کشور به جنوب آن، گفت: «رژیم حاکم بر عراق برای اجرای این نقشه های جنایت کارانه، طرح کوچاندن را به چند مرحله تقسیم کرد ولی در نتیجه موضع گیری انقلابی، فقط توانست مرحله اول آن را اجرا کند. براساس این طرح قرار بود در مراحل بعدی روستاهای باقی مانده را به طور کامل ویران کرده و خانواده های کوچ داده شده را به اردوگاه هایی در جنوب که بدین منظور در مرز اردن و سعودی تأسیس شده اند، انتقال دهد. « این رادیو افزود: «اخبار و

اطلاعات موثق تأکید می‌نماید که رژیم فاشیستی عراق دوباره می‌خواهد ... نقشه انتقال و کوچ دادن را در اوایل فصل زمستان آغاز نماید. « (۲۶)

## منابع و مأخذ روزشمار ۱۳۶۶/۶/۹

- ۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، "گزارش‌های ویژه"، نشریه شماره ۱۶۵، ۱۳۶۶/۶/۱۰، ۷، پوشه‌هر - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۶/۶/۹.
- ۲- سند شماره ۹۱۵۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: نیروی دریایی سپاه.
- ۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۶/۶/۱۱، ۲، خبرگزاری فرانسه.
- ۴- خبرگزاری جمهوری اسلامی، "گزارش‌های ویژه"، نشریه شماره ۱۶۶، ۱۳۶۶/۶/۱۱، ۶، پوشه‌هر - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۶/۶/۱۰.
- ۵- مأخذ ۱، ۹، بغداد - خبرگزاری فرانسه، ۱۳۶۶/۶/۹.
- ۶- خبرگزاری جمهوری اسلامی، "گزارش‌های ویژه"، نشریه شماره ۱۸۵، ۱۳۶۶/۷/۲، ۵، بغداد - خبرگزاری فرانسه، ۱۳۶۶/۷/۱.
- ۷- مأخذ ۱، ۱۹، منامه - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۱۳۶۶/۶/۹.
- 8- U. N S\19093 87\ Sep \1.
- ۹- روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۶/۶/۱۰، ص آخر، خبرگزاری فرانسه.
- ۱۰- خبرگزاری جمهوری اسلامی، "گزارش‌های ویژه"، نشریه شماره ۱۶۷، ۱۳۶۶/۶/۱۲، ۱۶، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۶/۶/۱۱.
- ۱۱- روزنامه رسالت، ۱۳۶۶/۶/۱۰، ۲، خبرگزاری جمهوری اسلامی.
- ۱۲- پیشین.
- ۱۳- روزنامه رسالت، ۱۳۶۶/۶/۹، ۱.
- ۱۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۶/۶/۹، ۱-۷.
- ۱۵- مأخذ ۱، ۲۵، رادیو بی. بی. سی، ۱۳۶۶/۶/۹.
- ۱۶- مأخذ ۱، ۲۳-۲۴، رادیو بی. بی. سی، ۱۳۶۶/۶/۹.
- ۱۷- مأخذ ۱، ۱۷-۱۸، لندن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۶/۶/۹.
- ۱۸- مأخذ ۱، ۲۸، همدان - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۶/۶/۹.
- ۱۹- روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۶/۶/۱۱، ۱۷، رادیو بی. بی. سی.
- ۲۰- روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۶/۶/۱۰، ۱۵، تهران - واحد مرکزی خبر.
- ۲۱- پیشین، خبرگزاری فرانسه.
- ۲۲- روزنامه کیهان، ۱۳۶۶/۶/۱۰، ۲۰، به نقل از خبرگزاری فرانسه.
- ۲۳- روزنامه رسالت، ۱۳۶۶/۶/۱۰، ص آخر، به نقل از خبرگزاری فرانسه.
- ۲۴- پیشین، خبرگزاری جمهوری اسلامی، به نقل از روزنامه فرانکفورتر گلماینه، چاپ آلمان.
- ۲۵- روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۶/۶/۱۰، ۲.
- ۲۶- مأخذ ۱۱، ۲، ص.
- ۲۷- مأخذ ۲۵، ۳، ص.
- ۲۸- مأخذ ۴، ۵۱، مادرید - خبرگزاری فرانسه، ۱۳۶۶/۶/۱۰.
- ۲۹- مأخذ ۲۵، ۳، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی.
- ۳۰- اداره کل مطبوعات و رسانه‌های خارجی وزارت ارشاد اسلامی، "بررسی مطبوعات جهان"، نشریه شماره ۱۲۶۴، ۱۳۶۶/۶/۳۱، صص ۱۶-۱۷.
- ۳۱- پیشین، صص ۱۸۲۰، به نقل از یو. اس. نیوز، چاپ امریکا، ۱۳۶۶/۶/۹.
- ۳۲- مأخذ ۳۰، نشریه شماره ۱۲۵۸، ۱۳۶۶/۶/۱۰، صص ۳۰-۳۱.
- ۳۳- سند شماره ۰۲۹۳۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده سپاه پانزدهم رمضان - معاونت اطلاعات، به فرمانده نیروی زمینی سپاه - معاونت اطلاعات، ۱۳۶۶/۷/۸.
- ۳۴- سند شماره ۲۹۱۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده سپاه پانزدهم رمضان، به فرمانده نیروی زمینی سپاه - معاونت اطلاعات، ۱۳۶۶/۶/۱۹.
- ۳۵- سند شماره ۴۶۱۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از روابط عمومی فرماندهی قرارگاه رمضان، ۱۳۶۶/۶/۱۳.
- ۳۶- سند شماره ۰۶۰۴۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: به‌رنامه روزانه مونیته‌ورینگ رادیو صدای کردستان وابسته به حزب دمکرات، به زبان کردی.